

Beste leden en relaties,

Onze Schééper gevangen in een kooi?

De astronomische lente is op 20 maart begonnen, maar de bijbehorende temperaturen die we "lente-achtig" mogen noemen willen nog maar niet op de thermometer verschijnen.

Onze Reuselse Schééper zou nu ook erg graag met zijn schapen en lammetjes onder een aangenaam lentezonnetje de heide intrekken. Maar helaas hij stond nog even opgesloten te wachten totdat hij losgelaten zou worden uit zijn kooi aan de Korenbocht.

Op de april aflevering van onze nieuwsbrief hoeven jullie niet te wachten. Deze ligt met de nodige nieuwtjes, feiten en heemkundige wetenswaardigheden al weer voor je.

Bestuur en Werkgroep Communicatie.

HWR Thema-avond

Antonius Ooms - De laatste schaapherder van de abdij in Postel

Op dinsdagavond 4 april waren diverse HWR-leden en een aantal gasten in onze Heemkamer bijeen om te luisteren (en kijken) naar een presentatie van Cor Daemen.

Pastor en oud-Duizelnaar Cor Daemen hield een boeiend betoog hoe hij in de greep raakte van

het leven van een lang overleden, relatief onbekende, eenvoudige man die hij nooit gekend of gesproken heeft. Hij verhaalde over wat hem aangezet had om het leven van de mysterieuze Antonius 'Toontje' Ooms te ontrafelen.

Het is voor Cor, na zijn pensioen, een lange genealogische zoektocht geworden naar deze Kempische schaapherder. Een zoektocht die begon met een bidprentje en eindigde in Postel waar Toontje de laatste jaren van zijn leven doorbracht. Er zijn diverse raakvlakken met Reusel in het levensverhaal van Toontje te ontdekken. Daarom werd Cor bij deze historische en genealogische puzzel intensief ondersteund door enkele HWR-leden.

Antonius Ooms in Reusel. Links de kapel van de zusters. Op de achtergrond de jongensschool. Op de grond de tramrails van de tram van Eindhoven naar Reusel.

Als waardering voor zijn presentatie kreeg Cor Daemen een exemplaar van de HWR-publicatie "Acht eeuwen kerken in Reusel".

Museum "De Bewogen Jaren 1939 – 1950" in beweging

Het weekend van 18 juni is gepland voor het evenement "Museum in beweging" in de dorpskern van Hooge Mierde. Dit evenement kon in 2022 helaas geen doorgang vinden. Men is momenteel al hard aan het werk met alle voorbereidingen. De planning zoals gemaakt vorig jaar blijft gehandhaafd.

Vrijdag 16 juni arriveren de eerste re-enacters en zij bouwen hun tentenkampen. Op zaterdag is de herdenkingstocht van Reusel naar Hooge Mierde

en daarna muzikale optredens op het Myrthaplein, dit belooft iets speciaals te worden.

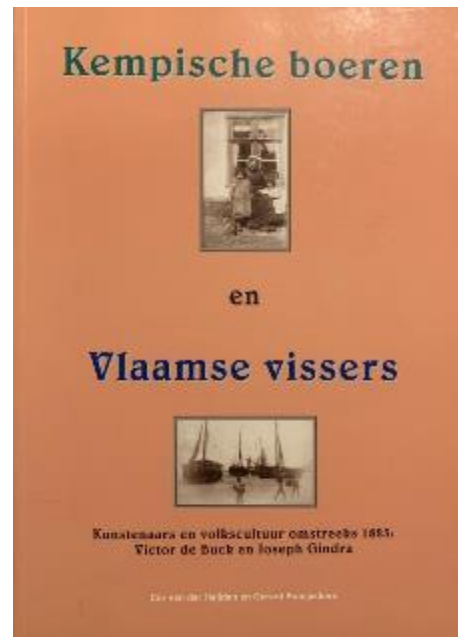
Zondag re-enactment, parachutistendropping, zoals op zondag 17 september 1944, in de omgeving, route met historische voertuigen over ruw terrein, militaire presentaties, militariemarkt etc.

Voor de liefhebbers een mooie gelegenheid nog eens terug te kijken op een heftige periode uit de geschiedenis.

Uit de bibliotheek van de HWR

Kempische boeren en Vlaamse vissers.

Auteur: Cor van der Heijden en Gerard Rooijackers.

De ondertitel van het boek is: Kunstenaars en volkscultuur omstreeks 1885: Victor de Buck en Joseph Gindra.

Beide kunstenaars gebruikten de mogelijkheden van de pas uitgevonden fotografie, om het dagelijks leven vast te leggen. Dit vastleggen gebeurde niet vanuit fotografisch oogpunt, maar als basis om in het atelier te komen tot een (gecomponeerd) schilderij. Doordat hun oogmerk het vastleggen van het dagelijks leven was, is er op de foto's, de "dagdagelijkse" werkelijkheid van het platteland goed te zien. Er wordt wel enigszins geposeerd door betrokkenen, maar het worden geen geposeerde portretten.

Het deel “Kempische boeren” van de fotocollectie is verdeeld in landschap, architectuur, landbouw, nijverheid, handel en kleding. De afbeeldingen zijn ingebed in een sociaal georiënteerde tekst, met veel aandacht voor details.

De Vlaamse Vissers van (Knokke) Heist zijn gefotografeerd door Victor de Buck en geven een aardig inkijkje in het vissersleven aan het einde van de 19e eeuw.

Uit het HWR archief

SCHOOL EN KERK.

Algemeen Handelsblad [11 augustus 1885]

Te Reusel, eene gemeente in Noord-Brabant van 1000 inwoners, is de openbare school geheel o n t v o l k t en worden thans pogingen aangewend om die school op te heffen. Zes jaren geleden werd door het kerkbestuur eene bijzondere meisjesschool opgericht, en zonder eenige uitzondering verlieten toen alle meisjes de openbare school. In 1884 werd eene school geopend van geestelijke broeders, die al zeer spoedig alle jongens der openbare school opnam.

Klaslokaal van de school in Reusel

De hoofdonderwijzer der openbare school, die het geval voorzien had, was reeds eenige maanden vroeger op zijn verzoek eervol ontslagen. Een tijd lang was nog een hulponderwijzer aanwezig, doch ook deze, het werkeloze leven moede, zocht een beter heenkomen.

Het gemeentebestuur wenscht dien toestand blijikbaar te behouden en heeft daarom getracht, met eene naburige gemeente eene overeenkomst te sluiten, strekkende om, zoo te eeniger tijd voor kinderen uit Reusel openbaar onderwijs verlangd werd, daarvoor in eene andere gemeente gelegenheid te geven.

Eene dergelijke overeenkomst zegt de N. R.C. aangegaan met het kennelijk doel om het onderwijs te Reusel niet te hervatten, schijnt echter niet te rijmen met art. 16 der wet op het lager onderwijs, voorkomende onder titel II van het openbaar onderwijs, luidende: “In elke gemeente wordt voldoende lager onderwijs gegeven in een genoegzaam aantal scholen, welke voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienstige gezindheid, toegankelijk zijn.”

Het Brabants boekske is nog springlevend, evenals de Brabantse dialecten

Het had weinig gescheeld of het jaarlijkse Brabantse boekske was ter ziele gegaan. Stichting Brabants stopte met de uitgave, omdat door de groeiende verliezen de andere doelstellingen van de stichting in het nauw dreigden te komen.

Cor Swanenberg, een van de twee redacteurs, vond het na zeventien afleveringen welletjes. Jan Luysterburg, de andere redacteur, gaf zich echter niet gewonnen. Het Brabants boekske is een geweldige promotie voor het cultureel erfgoed dat dialecten heet. Bovendien bood en biedt het Brabants boekske een prachtig en onmisbaar podium aan de vele Brabantse dialectschrijvers en -dichters die hun gevoelens en gedachten nog steeds het best kunnen uiten in hun eigen moedertaal en daar graag hun ziel en zaligheid in leggen.

Dankzij de fantastische medewerking van velen en de sponsoring door uitgeverij Minerve Pers is

het gelukt een achttiende editie van het Brabants boekske uit te brengen, die minstens gelijkwaardig aan de vorige edities te noemen is.

Het Brabants boekske 2023 is verkrijgbaar in de reguliere boekhandel. De prijs is € 18,00. Een mooie ontwikkeling voor allen die ons Brabant een warm hart toedragen!

Funerair erfgoed

Onlangs ontvingen wij van de Stichting Terebinth een exemplaar van hun tijdschrift voor het funerair erfgoed waarvoor zij zich op allerlei manieren sterk maken.

Nederland telt meer dan 4.000 begraafplaatsen, waarvan een groot deel nog in gebruik is, soms al vanaf de middeleeuwen. De grootte varieert van slechts een paar vierkante meter tot meer dan 30 hectare. Bijna een kwart is rijksmonument of gemeentelijk monument.

Calvariaberg met priestergraf op de Reuselse begraafplaats

Terebinth is een onafhankelijke stichting die zich inzet voor het behoud van funerair erfgoed in Nederland. Behoud van en aandacht voor waardevolle begraafplaatsen en grafmonumenten staat daarbij voorop.

Een niet alledaags onderwerp maar ook een dat geheel aansluit bij de activiteiten van Heemkundekringen en Erfgoedorganisaties; denk alleen maar aan het onderwerp Genealogie waarmee het veel raakvlakken kan hebben.

Voor de geïnteresseerde lezers: Stichting Terebinth: www.terebinth.nl

Kerken in Kempen en Peelland – Torendag

Op zondag 7 mei 2023 is het weer zo ver!

Dan vindt voor de negende keer, en na drie jaar afwezigheid, de middeleeuwse Torendag plaats, een dag met speciale aandacht voor de oudste middeleeuwse kerken in Zuidoost-Brabant. En dit keer doen niet alleen kerken mee in de Peel maar ook voor het eerst een aantal kerklocaties in de Kempen.

Dit project onthult het verhaal achter de alleenstaande middeleeuwse kerktorens in de Kempen en de Peel.

Tijdens de Torendag worden er op de verschillende middeleeuwse kerklocaties activiteiten, presentaties of rondleidingen georganiseerd. Organisatoren hiervan zijn de heemkundekringen van Beek en Donk, Mierlo, Lieshout, Aarle-Rixtel, Bakel, Son en Breugel, Lage Mierde, De Beerzen en Helmond, stichting erfgoed Handel, het Boterkerkje Oirschot, het Stinsels Archief en de Priesterbroederschap St Pius X Gerwen samen met de Stichting Archeologisch Samenwerkingsverband

Doel van de Torendag is om de bijzondere ontstaansgeschiedenis van deze unieke middeleeuwse kerklocaties in Kempen- en Peelland door te vertellen en te laten beleven. De kerktorens zijn namelijk een uitdrukking van de Brabantse Gouden Eeuw (14e -15e eeuw) toen er in onze kleine dorpen imposante kerken werden gebouwd.

In onze Reuselse contreien zijn de torens van Steensel, Oostelbeers en ook die van Lage Mierde te bezichtigen.

Toren van de Sint Stephanus-Vinding Kerk in Lage Mierde

Torendag in Lage Mierde

In Lage Mierde wordt de toren en kerk van Sint Stephanus-Vinding open gesteld voor publiek van 10:00 tot 12:00 uur en van 13:30 uur tot 16:00 uur. Er vinden twee rondleidingen plaats van 1 tot 1,5 uur om 10:00 uur en om 13:30 uur, waarbij telkens plaats is voor ongeveer 20 deelnemers.

Tijdens de rondleiding is er aandacht voor de historie van de kerk die dateert uit de 15e eeuw en de toren die al omstreeks 1400 werd gebouwd. Sinds januari 2014 is de kerk niet meer als zodanig in gebruik. Tegenwoordig wordt de kerk gebruikt als toonzaal voor kunst en antiek. Naast de kerk ligt het kerkhof met Mariakapel en enkele bijzondere graven en tegenover de kerk ligt de voormalige pastorie. Verder lag op circa 200 meter aan de Hoosemanstraat nog de oude schuurkerk.

Dus kom naar de jaarlijkse Torendag en beklim een middeleeuwse toren. Een unieke ervaring! Wil je meer informatie over de ander locaties: <https://bit.ly/41vvrFU>

Wie heeft de oudste film van Brabant?

Brabant In Beelden is op zoek naar het alleroudste bewegende beeld uit Brabant. Er zouden op zolders, in archieven en kantoren nog wel eens heel goed beelden van meer dan 100 jaar oud kunnen liggen. Voordat al die films voorgoed vergaan, wil Brabant In Beelden die films digitaliseren en goed bewaren.

De organisatie is bezig het filmgeheugen van Brabant te vormen en roept op om oude films en filmrolletjes op te sturen naar het archief. De huidige collectie is al aanzienlijk, maar bestaat nu nog voornamelijk uit naoorlogse beelden. Iedereen die denkt een oude film van vóór 1940 in huis of in het archief te hebben, wordt gevraagd contact op te nemen via brabantinbeelden.nl. Daar worden de beelden verzameld, om zo de lokale geschiedenis toegankelijk te maken en levendig te houden.

Maar ook de HWR zou graag willen weten of er in Reusel nog films zijn van voor 1950. De oudst bekende beelden uit Reusel met geluid zijn gemaakt bij de Interkring Sportdag in 1952. Hier te bekijken: <https://bit.ly/3H5OnD5>

Er is ook nog een film zonder geluid gemaakt in 1943 door de Waalwijkse fotograaf J. de Bont

over een BBA busreis naar Reusel. Met daarop unieke filmbeelden van de vooroorlogse Reuselse kerk met spitse toren en het Sint Cornelius pensionaat met jongens die daar spelen op speelplaats, een rolschaatswedstrijd, kinderen die spelen met een bal en fraters die toezicht houden. Hier te bekijken: <https://bit.ly/3Ash1ud>

Heb je misschien nog een oude film over Reusel liggen op zolder, laat het ons weten.

Kempencollectie: Collecties met verbindende verhalen.

Onze HWR is één van de deelnemende organisaties aan de Kempencollectie - dé online toegang tot het Kempisch erfgoed. Regelmatig wordt er overlegd over het beheer van de zeer rijke en gevarieerde collecties die voor verschillende doeleinden worden ingezet.

De deelnemende musea en heemkundekringen zijn als collectief al enkele jaren hard op weg om meer samen te werken. Bij de laatste bijeenkomst in het Cultuurhuis Bergeijk werd Erfgoed Brabant uitgenodigd. Er werd gebrainstormd over de wijze waarop de verhalen van de verschillende collecties in samenhang vorm kunnen krijgen. Is dat met een educatieve regio-canon of zijn er andere passende en verbindende vormen?

Na afloop volgde een rondleiding door Cultuurhuis Bergeijk met vernieuwde expositie over de bekende Teuten, Rietveld en het textiel van Weverij De Ploeg.

Brabantse Heemdagen 4 en 5 augustus in Oirschot

De Brabantse Heemdagen vinden dit jaar plaats op vrijdag 4 en zaterdag 5 augustus in Oirschot, een van de schilderachtigste plaatsen in de

Kempen. Gastheer op deze heemdagen is heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot'.

De Brabantse Heemdagen kennen een lange traditie en vinden dit jaar voor de 73e keer plaats. Toch is het niet alles traditie wat hier de klok slaat.

Oirschot is een van de oudste plaatsen uit de Kempen en kent meer dan 300 monumenten. Er is dan ook veel te zien zoals het monumentale Marktplaats waar de eeuwenoude St. Petrusbasiliek oprijst te midden van vele kastanjabomen. Vlak daarbij pronkt het uit 1513 daterende voormalig raadhuis en een aantal passen verderop ligt aan het verstilde Vrijthof het oudste kerkje van Brabant. Behalve oude straatjes en gebouwen is er ook een keur aan horeca gelegenheden waar in de zomer talloze toeristen neerstrijken op de terrasjes. En alsof dat nog niet genoeg is wordt Oirschot van alle kanten omzoomd door lommerrijk groen. Het thema van deze Brabantse heemdagen luidt dan ook: 'Heerlijkheid in het groen'.

Ooit duurden de Brabantse heemdagen een hele week, de laatste jaren bestrijken ze twee dagen, maar in deze snelle tijden met volle agenda's zijn er ook mensen die maar 1 dag vrij kunnen maken en toch graag willen proeven van dit evenement. Deelnemers kunnen daarom kiezen voor de vrijdag of de zaterdag óf allebei de dagen. Kortom: 'Brabantse heemdagen à la carte'! Het precieze programma verschijnt binnenkort.

Tentoonstelling “Knappe Koppen”

Heemkunde Pladella Villa uit Bladel heeft in de Heemkamer een tentoonstelling ingericht met “Knappe Koppen” uit de eigen collectie waarvan ze vonden dat ze een plek in de spotlights verdienen. Het zijn portretten uit de periode eind 19de, begin 20ste eeuw waarvan een aantal in de originele lijsten.

Ze zijn verder aangevuld met een paar reproducties. Portretten uit een periode waar foto's nog geen gemeengoed waren.

Een aantal knappe dames draagt op de foto's de zo karakteristieke Brabantse poffer. Pladella Villa heeft een aantal poffers in de collectie en deze zijn ook uitgesteld.

De foto's zijn voorzien van de namen van de Knappe Koppen en een korte beschrijving met hun beroep, waar zij woonden, een korte stamboom enzovoort. Ook zijn van deze personen een aantal bidprentjes tentoongesteld.

Van één echtpaar heeft Pladella Villa de namen niet kunnen achterhalen. Zie de foto in dit artikel. Misschien ken jij deze mensen, laat het ons dan weten.

De Heemkamer aan de Bleijenhoek 57 in Bladel is geopend op woensdagmiddagen van 14.00 tot 16.00 uur, de toegang tot de tentoonstelling is gratis. Op zaterdag 1 april en zaterdag 6 mei is de Heemkamer open voor ons Stamboomcafé. Je bent ook dan welkom om deze mooie, karakteristieke portretten te komen bewonderen.

Tentoonstelling “Oog voor Ploegstoffen”

Hoge kwaliteit, mooie dessins, prachtige kleuren... Wie is er niet opgegroeid met Ploegstoffen? Een typisch Bergeijks interieurproduct dat de hele wereld over ging en warmte en kleur gaf aan menig woon- en slaapkamer. Maar ook in de vorm van kleding zorgde het voor furore op straat. Voor deze expositie werden de mooiste Ploegstoffen uit Bergeijk verzameld.

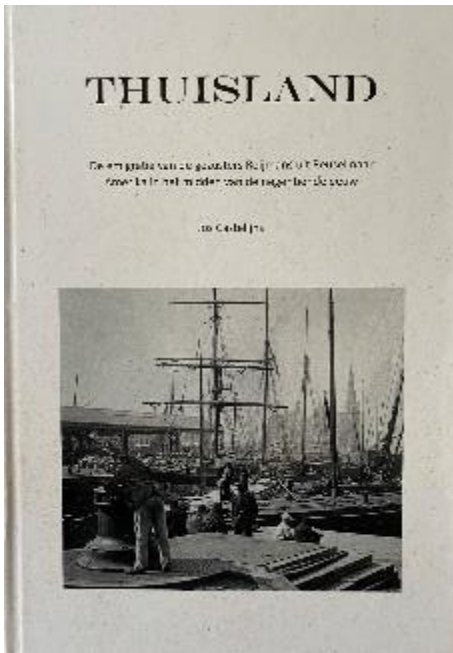
De expo “Oog voor Ploegstoffen” is geopend als onderdeel van “100 jaar De Ploeg – 1923-2023”. De tentoonstelling neemt je mee door de tijd. Zolders van de plaatselijke bewoners zijn afgestruind; jurkjes en tal van oude stalenboeken en gordijnen verzameld. Van vooroorlogse ruitjes gaan we via de swinging sixties naar het hedendaagse textielontwerp van de huidige Ploeg. Een schat aan historie én eigentijdse innovatie. Nog altijd modern en een voorbeeld van goede smaak en visie.

Ben je nieuwsgierig naar historie en ook de innovatieve stoffen van de huidige Ploeg? Ga dan zeker eens kijken in het Cultuurhuis Bergeijk, Domineestraat 8a Bergeijk. Te zien van 13 april t/m eind september 2023.

Thuisland

De emigratie van de gezusters Roijmans uit Reusel naar Amerika in het midden van de negentiende eeuw.

In deze nieuwsbrief besteden we aandacht aan de emigratie van twee Reuselse families naar het – zeker toen – verre, onbekende Amerika. HWR lid Jos Castelijns ploos deze geschiedenis uit en schreef er een boek over.

In de tweede helft van de 19^e eeuw, emigreerden miljoenen Noord-Europeanen naar de Verenigde Staten. Ze kwamen uit landen als Zweden, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Ierland, België en Nederland. Honger en armoede waren vooral voor veel Ieren de belangrijkste redenen om hun land te verlaten. Als gevolg van de aardappelziekte en enkele mislukte graanoogsten stierven tussen 1845 en 1855 in Ierland meer dan een miljoen mensen en emigreerden meer dan twee miljoen inwoners naar de Verenigde Staten. Ze werden opeengepakt op vrachtschepen en reisden vaak onder mensonwaardige omstandigheden naar 'het beloofde land'. Het was de grootste exodus vanaf een eiland ooit.

In september 1852 vertrokken Maria en Adriana, dochters van Nicolaas Roijmans en Hendrien van Leuven met hun gezinnen naar hun Noord-Amerika. Hun geboortehuis stond in de Lensheuvel in Reusel. Zij verkochten alles wat ze hadden en gingen op weg naar Amerika, hun nieuwe thuisland.

Maria Roijmans was getrouwd met Jan Mollen en woonde op het Weijereind. Jan overleed op 27-jarige leeftijd. Maria en hij hadden samen drie kinderen. Maria hertrouwde een jaar later. Met haar tweede man, Jacob van Gompel, kreeg ze zeven kinderen. Maria en Jacob waren welgestelde boeren. Ze hadden een boerderij van bovengemiddelde omvang, maar de schrale grond bracht weinig op. Het economisch vooruitzicht voor hun kinderen was slecht. Maria en Jacob wilden het zinkende schip verlaten nu het nog kon. Ze hadden de middelen, dus waarom niet.

Hun vertrek was geen impulsieve beslissing. Al lange tijd gingen in de Kempen verhalen rond over mensen die de stap hadden durven zetten. Sommigen waren met hun gezinnen vertrokken naar de Fox River Valley in de staat Wisconsin. Berichten over de Fox River Valley werden verspreid door de Alkmaarse pastoor Theodorus van Den Broek. Hij had in het plaatsje Little Chute aan de Fox River een missiepost gesticht en was in 1847 even terug in Nederland. Hij schreef wervende artikelen en brieven in het dagblad De Tijd en riep katholieken op om met hem mee naar Wisconsin te gaan. Daar was werk in overvloed, de belastingen laag en de grond goedkoop. Maar Van den Broek stelde de werkelijkheid bewust veel te rooskleurig voor. Zijn werk liep namelijk gevaar door de Amerikaanse bevolkingspolitiek waardoor zijn inheemse parochianen gedwongen werden te verhuizen. Van den Broeks gedachte was dat de komst van Nederlandse kolonisten zijn missie een nieuwe impuls zou geven. De promotiecampagne had succes. In 1848 vertrok hij met drie schepen en in totaal 320 emigranten vanuit Rotterdam naar

Amerika. In de jaren daarna, volgden vooral Noord-Brabanders het voetspoor van Van den Broek. Tussen 1847 en 1857 emigreerden 273 mensen uit de Kempen naar Amerika.

In maart 1852 vertrok Maria's jongere zus Adriana Roijmans, met haar man Hendrik Hendriks en hun vier kinderen uit Bladel. Adriana en Maria waren samen opgegroeid en hadden een hechte band. Hendrik was wagenmaker en met Adriana runde hij in Bladel tevens een herberg. Hun eerste tussenstop was Antwerpen, waar ze aan boord gingen van het zeilschip *Elizabeth Denison*. Ze zetten koers naar New York en vandaaruit reisden ze over de Grote Meren verder naar Little Chute.

Nog geen half jaar later volgde haar zus Maria met Jacob en hun kinderen. Hun zeereis met de driemaster *New Hampshire* duurde 24 dagen. Ongeveer 45 dagen na hun vertrek uit Reusel kwamen ze uitgeput aan in Little Chute. De blijdschap over de hereniging met Adriana was van korte duur. Vrijwel meteen na aankomst overleed de zestienjarige dochter Hendrica en nog geen drie maanden later hun twaalfjarig zoontje Joseph van Gompel. De doodsoorzaak was cholera.

Maria en Jacob verlieten Reusel als welgestelde boeren, maar ze hebben in Amerika een pioniersleven geleid met veel ontberingen en tegenslag. In die eerste jaren was hun onderkomen niet meer dan een kleine blokhut. Hun kinderen zijn allemaal in Little Chute gebleven, zijn daar getrouwd met een Noord-Brabantse partner en hebben als boer de kost verdiend.

Blokhut van Nederlandse kolonisten in Little Chute rond 1855

Adriana en Maria hebben met hun gezinnen in Little Chute vrijwel naast elkaar gewoond. Na enkele jaren zijn Adriana en Hendrik met hun kinderen naar de stad Green Bay verhuisd. Hun dochter Antonet trouwde met een Ierse emigrant, met wie ze een indrukwekkende boerderij opbouwde. Hun zoon Cornelius trouwde twee keer. Zijn eerste vrouw was een dochter van een Duitse immigrant, zijn tweede vrouw had Canadese roots. Cornelius werd een succesvol zakenman. Hij was ook enkele jaren politiek actief als *county commissioner*.

Van de gezusters Roijmans wonen nog steeds nakomelingen in de Verenigde Staten. Sommigen hebben achternamen als Mollen, Vosters en Van Gompel.

Het boek met een hardcover telt 179 pagina's. Voor geïnteresseerden is het te bestellen bij Jos. Voor meer informatie: joscstelijns@gmail.com

Nieuwsbrieven

Deze maand ontving het HWR secretariaat diverse nieuwsbrieven van collega verenigingen. Deze zijn hier te lezen:

Nieuwsbrief Regionaal Archief Tilburg – maart 2023: <https://bit.ly/43UgcrH>

Nieuwsbrief Brabanders en hun Taal – maart 2023: <https://bit.ly/3N8smYc>

Nieuwsbrief BHIC – maart 2023: <https://bit.ly/3N2OaEB>

Nieuwsbrief Kempenmuseum De Acht Zaligheden – maart 2023: <https://bit.ly/3L0a3Ik>

Nieuwsbrief Erfgoedhuis Veldhoven – maart 2023: <https://bit.ly/3AuAfPT>

Nieuwsbrief CBG | Centrum voor familiegeschiedenis – april 2023: <https://bit.ly/40wFQzS>

Nieuwsbrief Regionaal Historisch Centrum Eindhoven – april 2023: <https://bit.ly/3L02TOO>

Nieuwsbrief Brabants Heem – april 2023: <https://bit.ly/3mWRSFO>

Nieuwsbrief Brabants Erfgoed – april 2023: <https://bit.ly/41SeR2N>

Nieuwsbrief Erfgoed Brabant – april 2023: <https://bit.ly/41Rw64j>

Mededelingenblad Heemkundekring Weerderheem Valkenswaard – april 2023: <https://bit.ly/3L5rvmG>

Nieuwsbrief Heemkunde de Heerlijkheid Oirschot – april 2023: <https://bit.ly/41ya5rA>

Nieuwsbrief Erfgoedvereniging Dye van Best – april 2023: <https://bit.ly/3Aj23Hb>

Nieuwsbrief heemkundekring Amalia van Solms Baarle-Nassau/Hertog – april 2023: <https://bit.ly/43PnyN8>

Nieuwsbrief Heemkundekring Tilborch – april 2023: <https://bit.ly/3ozHUtI>

Heemkunde Werkgroep Reusel heeft ook een facebook pagina. Je kunt ons vinden op: <https://www.facebook.com/heemkundereusel>

Wil jij onze Nieuwsbrief ook regelmatig ontvangen stuur dan een email naar secretaris@heemkundereusel.nl

Ook voor afmeldingen mailen naar secretaris@heemkundereusel.nl

Deze HWR nieuwsbrief en oudere afleveringen zijn terug te lezen in een archief op onze website: heemkundereusel.nl/nieuwsbrief.html

“Ergens een zware dobber aan hebben”

Ergens een zware dobber aan hebben is een bekend spreekwoord in de Nederlandse taal. Wie ergens een zware dobber aan heeft, heeft het moeilijk. Dat kan zijn met een bepaalde activiteit, maar je kunt ook aan andere personen een zware dobber hebben.

Herkomst van de harde of zware dobber

Veel mensen denken dat het spreekwoord een zware of harde dobber aan iets of iemand hebben, afkomstig is uit de maritieme geschiedenis. Het zou te maken hebben met vissen vanuit een bootje of aan de oever van een vijver of rivier.

Hangt er na een tijdje een stevige vis aan jouw haak, dan wordt de dobber verzwaard en trekt omlaag. Het omhooghalen van de zware vis is dan niet zo gemakkelijk.

Een dobber, gebruikt tijdens het vissen

Toch heeft het spreekwoord niets te maken met de maritieme wereld of het vissen. Het begrip is afkomstig uit het dobbelspel. Vandaar dat ook wel eens varianten als ‘een harde dobbel’, ‘een zware dobbel’, ‘een zware dobber’ of een ‘harde dobber’ gebruikt worden als variant op de zware dobber.

In de zeventiende eeuw gebruikte men de uitdrukking ‘een qua dobbel’ hebben: een slechte of zware dobbelsteen hebben, kortom: slecht gooien tijdens het dobbelspel. In het Groot Uitdrukkingenboek van Van Dale (2006) lezen we hierover het volgende:

Op het eerste gezicht lijkt de uitdrukking ontleend te zijn aan het vissersberoep, maar schijn bedriegt. In de 17e eeuw was het niet dobber maar dobbel, en de oorsprong ligt dus bij het dobbelspel: een qua (= kwade) dobbel hebben betekende eigenlijk: veel kans hebben het dobbelspel te verliezen.

In 1898 maakten Nederlandse woordenboeken voor het eerst melding van de combinatie 'een harde dobber'. Volgens de taalkundige F.A. Stoett had deze variant mogelijk ook te maken met vissersschepen, die in de stormen 'op de baren dobberden'. Verder meldde Stoett dat de uitdrukking begin 20e eeuw vooral in de Zaanstreek in gebruik was.

Bron: Historiek